

A high-angle photograph of four children sitting on a dark brick wall. They are engaged in a game on a board with yellow, green, and red sections. The children are using mallets with white heads. The child on the far left is a girl with blonde hair, wearing a white and black jacket. The child in the center is a girl with long dark hair, wearing a grey hoodie and blue jeans. The child on the far right is a girl with pink hair, wearing a pink jacket and black pants. The child in the middle-right is a boy with short dark hair, wearing a blue hoodie and blue pants. The background is a dark brick wall with some colorful graffiti. The image is framed by a vertical rainbow bar on the left and a horizontal rainbow bar at the bottom.

Ouderactivatie

Ideeën voor samenwerking met ouders bij Méér Muziek in de Klas

Boekmanstichting
Kenniscentrum voor kunst,
cultuur en beleid

1. Ouverture

3

2. Methode

6

3. Strategische aanbevelingen

9

4. Praktische aanbevelingen

15

5. Finale, literatuur en colofon

21

‘Muziek’ en ‘enthousiasme’ delen een belangrijke eigenschap: ze zijn beide zeer aanstekelijk. Welke voet begint niet automatisch mee te tikken met een goede beat of een mooie melodie? En wie wordt niet direct nieuwsgierig wanneer iemand gepassioneerd vertelt over die onvergetelijke vakantiebestemming, levensveranderende film of fantastische nieuwe artiest?

Wat voor ‘muziek’ en ‘enthousiasme’ afzonderlijk geldt, gaat des te meer op voor ‘enthousiasme voor muziek’. Iemand die enthousiast is over muziek, kan anderen inspireren hier ook iets mee te doen. Enthousiasme voor muziek vormt dan ook de energie die Méér Muziek in de Klas helpt haar doelstelling te verwezenlijken: elk kind op een Nederlandse basisschool structureel muziekonderwijs te laten genieten. Dat enthousiasme komt vanuit vele betrokken mensen. Vanuit leerkrachten, studenten, bestuurders, muzikanten, leden van muziekverenigingen en bekende Nederlanders, maar vooral ook vanuit verreweg de grootste groep van mogelijke ambassadeurs: de ouders.

¹ Ter illustratie: cijfers van het Sociaal en Cultureel Planbureau laten zien dat in 2018 52 procent van de bevolking van 12 jaar en ouder tamelijk tot zeer geïnteresseerd was in popmuziek, en 22 procent in klassieke muziek. 19 procent

Onder de ouders van de circa 1,4 miljoen basisschoolleerlingen zullen waarschijnlijk velen het enthousiasme voor muziek met Méér Muziek in de Klas delen.¹ Omdat ouders vaak dicht bij de school van hun kind(eren) staan, zijn zij bovendien bij uitstek in staat om dit enthousiasme ook aan de school mee te geven. Zo kunnen zij hopelijk de school inspireren muziek een grotere rol in het onderwijsprogramma te geven. Om die reden is Méér Muziek in de Klas in 2019 begonnen met het werven van ouderambassadeurs: betrokken en gemotiveerde ouders die met de school van hun kind(eren) het gesprek over muziek willen aangaan. Ouders die zich hiervoor inschreven gaven in eerder onderzoek echter aan hiervoor nog meer handvatten nodig te hebben (Schrijen et al. 2020, 5-6).

Om meer inzicht te krijgen in die gewenste handvatten, is Méér Muziek in de Klas begin 2021 een pilotproject gestart in samenwerking met de provincie Overijssel. Het eerste deel van dit traject had als doel om bij ouderambassadeurs behoeftes te peilen en ideeën op te halen voor informatie en materialen die zij nodig hebben om op de basisschool van hun kind(eren) het

van de bevolking zong bovendien eens per maand zelf, en 11 procent van de bevolking bespeelde maandelijks een instrument. Zie: Broek 2020, 17, 38.

muziekonderwijs te helpen stimuleren. Dit deel van het project heeft de Boekmanstichting in opdracht van Méér Muziek in de Klas uitgevoerd. In februari, maart en april 2021 hebben we daartoe verschillende gesprekken gevoerd met ouders die erg betrokken zijn bij het muziekonderwijs. In deze rapportage doen we van deze gesprekken verslag. Onze bevindingen dienen vervolgens als input voor het tweede deel van het project, waarin Méér Muziek in de Klas de gewenste informatie en materialen daadwerkelijk ontwikkelt.

Na deze 'Ouverture' lichten we in het hoofdstuk 'Methode' eerst onze werkwijze, de gemaakte keuzes en de implicaties daarvan toe. Onze bevindingen werken we vervolgens uit in de vorm van concrete aanbevelingen. In het hoofdstuk 'Strategische aanbevelingen' verzamelen we eerst aanbevelingen over de opzet van het ouderambassadeurschap. Zowel uit de gesprekken met ouders als met Méér Muziek in de Klas bleek dat deze opzet nog niet volledig duidelijk en uitgekristalliseerd is, en mede geïnspireerd door bestaande literatuur over ouderbetrokkenheid bieden we enkele suggesties om deze in de toekomst aan te scherpen. Het hoofdstuk 'Praktische aanbevelingen' bevat vervolgens de wensen en de behoeften die de geïnterviewde ouders hebben voor het voeren van het gesprek met de school, alsook ideeën over hoe Méér Muziek in

de Klas daarin kan ondersteunen. In de 'Finale' ronden we ten slotte af met een handig overzicht van alle aanbevelingen.

2. Methode

Omdat dit pilotproject in samenwerking met de provincie Overijssel tot stand is gekomen, is de Boekmanstichting aanvankelijk gevraagd om tien ouderambassadeurs van Méér Muziek in de Klas uit deze provincie te interviewen over gewenste ondersteuning bij het stimuleren van muziekonderwijs op de basisschool. Op basis van deze gesprekken zou Méér Muziek in de Klas vervolgens instrumenten moeten kunnen ontwikkelen die op landelijk niveau gebruikt kunnen worden. Ook was de provincie Overijssel geïnteresseerd in hoe ouders zich in kunnen zetten voor cultuureducatie in het algemeen.

Voor de interviews heeft de Boekmanstichting in overleg met Méér Muziek in de Klas en de provincie Overijssel een vragenlijst opgesteld. De belangrijkste vragen hieruit hadden betrekking op de werving als ouderambassadeur en het gesprek met de school over muziekonderwijs. Deze vragen maakten namelijk inzichtelijk of het voldoende duidelijk is wat Méér Muziek in de Klas en ouders voor elkaar kunnen betekenen, en waar de behoeftes van ouders liggen voor informatie en materiaal om muziekonderwijs op de school van hun kind(eren) te helpen stimuleren. Daarnaast waren er vragen opgenomen over onder andere de communicatie van Méér Muziek in de Klas via social media en nieuwsbrieven, die we voor dit onderzoek ook zelf bestudeerden. Tot slot bevatte de vragenlijst

vragen over de verhouding tussen muziekonderwijs en andere creatieve vakken. Deze laatste vragen kwamen voort uit de wens van de provincie Overijssel om de uitkomsten van het onderzoek ook voor cultuureducatie in brede zin in te kunnen zetten.

Vervolgens heeft Méér Muziek in de Klas de respondenten geworven. Helaas waren er niet voldoende aanmeldingen van ouderambassadeurs uit de provincie Overijssel, waardoor in overleg is besloten om de oproep landelijk uit te zetten. Daar kwamen ruim voldoende reacties op. De Boekmanstichting heeft vervolgens een eerste selectie van gesprekspartners gemaakt, waarbij gestreefd werd naar een zo evenwichtige mogelijke verdeling tussen de provincies, tussen vaders en moeders, en tussen kinderen in verschillende klassen van de basisschool.

Na de eerste gesprekken – die alle digitaal plaatsvonden – deed zich evenwel een tegenslag voor: niet alle geworven respondenten bleken daadwerkelijk ouderambassadeur te zijn. Op verzoek van Méér Muziek in de Klas is vervolgens wel met deze groep ouders gesproken. Weliswaar hadden zij zich niet allemaal al ingeschreven als ouderambassadeur, wel waren zij allen betrokken ouders die een

rol zouden kunnen of willen spelen in het onder de aandacht brengen van muziekonderwijs.²

Voor de vragenlijst had dit op enkele gewijzigde formuleringen na weinig gevolgen, maar grote gevolgen waren er wel voor de representativiteit van het onderzoek. We zijn immers gegaan van een steekproef van tien ouders uit de zeventig ouderambassadeurs uit de provincie Overijssel, naar een steekproef van uiteindelijk negen ouders uit alle ouderambassadeurs en betrokken ouders in Nederland. Het spreekt voor zich dat op basis hiervan geen conclusies getrokken kunnen worden die gelden voor álle ouders.

We willen dan ook benadrukken dat de resultaten die we presenteren vooral een globale behoeftepeiling onder de gesproken ouders vormen. Hoewel de resultaten en conclusies minder representatief zijn dan in eerste instantie gehoopt, zijn we echter wel van mening dat we op basis van de gevoerde gesprekken praktische aanbevelingen kunnen doen. De ouders die wij hebben gesproken zijn namelijk stuk voor stuk enthousiast over muziekonderwijs en brachten nuttige ideeën in over wat zij nodig hebben om dat

² In deze rapportage houden we wel de term ‘ouderambassadeur’ aan voor alle ouders die zich in willen zetten voor méér muziekonderwijs in het basisonderwijs. Wel maken we waar nodig een onderscheid tussen

enthousiasme over te brengen op de basisschool van hun kind(eren). Die wensen zijn dan wel niet per definitie representatief, maar wel reëel, en we denken dat ze Méér Muziek in de Klas kunnen helpen om eerste stappen te zetten in het ontwikkelen van instrumenten die betrokken ouders kunnen helpen.

Tot slot is het belangrijk te vermelden dat de coronapandemie ook tijdens de gesprekken voor dit onderzoek niet onbesproken bleef. Ouders benoemden dat in de periode van thuisonderwijs muziek (en de andere creatieve vakken) slechts een hele kleine rol speelden, en dat het veel moeilijker is geworden om contact te hebben met de school. Deze factoren bemoeilijken een rol als ouderambassadeur. Nu de scholen weer open zijn en hopelijk elke Nederlander snel gevaccineerd zal kunnen worden, hopen we echter dat deze factoren in de nabije toekomst een veel minder grote rol zullen gaan spelen. Daarom besteden we hier onze aanbevelingen niet uitdrukkelijk aandacht aan. Het spreekt echter voor zich dat wanneer we in het vervolg van deze rapportage over ‘bijeenkomsten’ en ‘overleggen’ spreken, deze ook digitaal zouden kunnen plaatsvinden.

geïnterviewde ouders die zichzelf al dan niet ook als ouderambassadeur bij Méér Muziek in de Klas hebben ingeschreven.

3. Strategische aanbevelingen

Concretiseer de doelstellingen van het ouderambassadeurschap

Op de website van Méér Muziek in de Klas worden ouders op dit moment uitgenodigd om ouderambassadeur te worden. Aan hen wordt gevraagd om Méér Muziek in de Klas te helpen bij het realiseren van muziekonderwijs voor alle basisschoolkinderen, door de school van het eigen kind of de eigen kinderen te laten zien hoe belangrijk muziekonderwijs is. Daartoe biedt Méér Muziek in de Klas alles aan 'wat je nodig hebt om de juf of meester van jouw kind, de ouderraad én de schoolleiding' dit belang te kunnen tonen. Als vorm hiervoor wordt een maandelijkse nieuwsbrief aangeboden.³

Hoewel deze webtekst duidelijk is, lijkt de invulling van het ouderambassadeurschap dat echter wat minder te zijn. Die onduidelijkheid is er allereerst over het begrip 'ouderambassadeur' zelf. Op de website van Méér Muziek in de Klas zelf wordt deze term nog wel gebruikt, evenals in het oorspronkelijke projectplan van dit onderzoek. Uit veertien nieuwsbrieven voor ouders die we voor dit onderzoek gelezen hebben, blijkt echter dat in mei 2020 de kop

³ Zie <https://www.meermuziekindeklas.nl/nl/ouders/>. Laatst geraadpleegd op 29 april 2021.

bovenaan deze nieuwsbrieven veranderd is van 'Nieuwsbrief voor de ouder-ambassadeurs (sic) van Méér Muziek in de Klas' naar 'Nieuwsbrief voor ouders die streven naar meer muziek in de klas'. Daarnaast benoemde Méér Muziek in de Klas ook tijdens dit onderzoek twijfel te hebben over het gebruik van het woord 'ouderambassadeur', vanuit de vraag of dit wel de juiste lading dekte.

Onduidelijkheid zou daarnaast kunnen ontstaan doordat de inhoud van deze nieuwsbrieven niet altijd even goed aansluit bij de opzet van het ouderambassadeurschap. Het doel van het ouderambassadeurschap is blijkens de website van Méér Muziek in de Klas dat ouders muziekonderwijs op de school van hun kind(eren) helpen stimuleren, maar de inhoud van de nieuwsbrieven is veel breder. Er worden energizers in de vorm van korte video's met muzikale activiteiten in gedeeld, activiteiten van Méér Muziek in de Klas of andere organisaties in aangekondigd, en tijdens de periode van thuisonderwijs werden er veel muzikale thuishits gedeeld voor ouders en hun kind(eren). Regelmatig worden ook inspirerende portretten opgenomen, wordt doorverwezen naar interessante bronnen over het effect van muziek(onderwijs), of worden updates over Méér Muziek in de Klas als organisatie gedeeld. Weliswaar is dit

allemaal informatie die ouders zouden kunnen gebruiken om de school te inspireren, maar er kan een sterkere link gelegd worden tussen dit doel en het aangeboden materiaal. Zo zou in nieuwsbrieven vaker en nadrukkelijker geschreven kunnen worden dat iets interessant is om door te sturen naar de school, en zouden ouders daarbij ook meer handvatten kunnen krijgen over hoe ze dat het beste zouden kunnen doen.

Deze onduidelijkheid blijkt ook in de praktijk. Drie van de ouders die we voor dit onderzoek hebben gesproken stonden bij Méér Muziek in de Klas ingeschreven als ouderambassadeur, en twee van hen hadden ook kinderen op de basisschool. Beide benoemden zij het erg onduidelijk te vinden wat Méér Muziek in de Klas precies van hen verwacht, en wat zij omgekeerd van Méér Muziek in de Klas kunnen verwachten. Tevens bleek er enige verwarring te zijn over de mate waarin het ouderambassadeurschap ook een 'formele' rol is van waaruit je dingen in gang kunt zetten.

In het hoofdstuk 'Praktische aanbevelingen' doen we enkele aanbevelingen over hoe een deel van deze onduidelijkheid met enkele concrete aanpassingen weg te nemen is, maar daarnaast lijkt het ons van belang om op een meer strategisch niveau het ouderambassadeurschap te overdenken. Als immers duidelijker is

wat de doelstellingen hiervan zijn, is daar ook de communicatie richting ouders beter op af te stemmen.

In het denken hierover kan bestaande literatuur over ouderbetrokkenheid mogelijk behulpzaam zijn. Hoewel het buiten de huidige onderzoeksopdracht viel om hier een uitgebreide studie van te maken, willen we niettemin de mogelijke meerwaarde hiervan aan de hand van één voorbeeld toelichten. Dit voorbeeld betreft een typologie die onderwijskundige en socioloog Joyce Epstein maakte van zes soorten ouderbetrokkenheid:

1. Parenting – 'de voorwaardenscheppende rol van de ouders';
2. Communicating – 'de communicatie over en weer tussen school en ouders';
3. Volunteering – 'het verrichten van vrijwilligerswerk in en om de school';
4. Learning at home – 'het ondersteunen van de kinderen bij het schoolwerk thuis';
5. Decision making and advocacy – 'formele ouderparticipatie';
6. Collaborating with the community – 'samenwerking met de gemeenschap' (Epstein 2001 in Menheere en Hooge 2010, 7).

Méér Muziek in de Klas zou in theorie vrijwel al deze vormen van ouderbetrokkenheid kunnen stimuleren. De volgende ideeën vormen een gedachteoefening om dat te illustreren:

1. Parenting – Méér Muziek in de Klas zou ouders tips kunnen geven voor muzikale activiteiten die helpen om kinderen thuis in een muzikaal klimaat te laten opgroeien;
2. Communicating – Ouders zouden aangemoedigd kunnen worden om met de school van hun kind(eren) het gesprek over muziekonderwijs aan te gaan;
3. Volunteering – Méér Muziek in de Klas zou lesmateriaal kunnen ontwikkelen dat om actieve ouderparticipatie vraagt, of ouders die graag in de klas met muziek willen helpen tips kunnen geven over hoe ze daarin met de school zouden kunnen samenwerken;
4. Learning at home – Langs deze weg is ouderbetrokkenheid bij muziekonderwijs waarschijnlijk het moeilijkst te realiseren, omdat kinderen vrij weinig muzikaal huiswerk hebben. Niettemin zijn er misschien manieren denkbaar waarop ouders een link kunnen leggen tussen andere schoolvakken en muziek, om zo hun kind(eren) met beide te helpen;

5. Decision making and advocacy – Méér Muziek in de Klas zou zich kunnen richten op ouders die zitting hebben in ouderraden en langs die weg inspraak hebben in het beleid van een school;
6. Collaborating with the community – Méér Muziek in de Klas kan bijvoorbeeld ouders die actief zijn bij muziekverenigingen helpen een samenwerking tussen de school en de muziekvereniging op te zetten.

Het huidige doel van het ouderambassadeurschap is vooral gericht op 'Communicating', maar in de nieuwsbrieven is het afgelopen jaar ook materiaal aangeboden dat meer lijkt te zijn gericht op 'Parenting' en 'Learning at home'. Van de gesprekken die we gevoerd hebben ging er daarnaast één voornamelijk over wensen en behoeften op het gebied van 'Volunteering', en een ander vooral over 'Collaborating with the community'. Dit laat zien dat ouders verschillende wensen kunnen hebben, en het ouderambassadeurschap of actieve betrokkenheid bij het muziekonderwijs op veel manieren ingevuld zou kunnen worden. Het zou dan ook de moeite waard zijn die manieren verder uit te denken en uit te werken.

Houd rekening met de verschillen tussen ouders

In dit onderzoek en deze rapportage spreken we steeds over 'ouders'. Dat doet echter geen recht aan de grote diversiteit die er onder ouders bestaat. Alleen al de negen gesprekken die we voor dit onderzoek voerden lieten zien op hoeveel verschillende manieren ouders zich tot muziekonderwijs kunnen verhouden. We spraken een vader die op het schoolplein per ongeluk voor muziekdocent werd aangezien, en uiteindelijk ook daadwerkelijk met zijn gitaar in de klas van zijn dochter is gaan helpen. Een moeder die zelf ook leerkracht is. Een andere moeder die vooral vanuit de muziekvereniging bij scholen betrokken is.

Het lijstje met mogelijk relevante verschillen tussen ouders is nog veel verder aan te vullen. Hun eigen muzikale ervaring, interesse en motivatie. Het type school waarop hun kind(eren) zit(ten), en in welke klas(sen) daarbinnen. De afstand die ze tot de school hebben. Opleidingsniveau, culturele achtergrond en positie op de arbeidsmarkt. De hoeveelheid vrije tijd. Stuk voor stuk zijn dit kenmerken die relevant kunnen zijn voor wat een ouder kan en wil

⁴ Met een dergelijke nieuwsbrief werkt bijvoorbeeld LKCA. Mensen die zich hiervoor inschrijven kunnen zelf aanvinken over welke onderwerpen ze

doen, en voor welke materialen iemand nodig heeft. Iemand die bladmuziek kan lezen alsof het een roman is, heeft waarschijnlijk andere wensen dan iemand die bij noten eerst aan iets eetbaars denkt. Waar de ene ouder misschien heel geïnteresseerd is in wetenschappelijke inzichten over de invloed van muziek op de hersenen en de ontwikkeling van het kind, is deze informatie voor een ander wellicht te moeilijk.

De verschillen tussen ouders roepen de strategische vraag op in hoeverre het wenselijk is om één instrument of set van instrumenten voor alle ouders te ontwikkelen. Mocht dit niet het geval zijn, dan dient er nagedacht te worden over hoe instrumenten op verschillende ouders afgestemd kunnen worden. Hiervoor valt bijvoorbeeld te denken aan een meer dynamische nieuwsbrief, waarvoor ouders zelf hun voorkeuren kunnen opgeven.⁴ Ook een databank waarin ouders zelf materiaal kunnen vinden dat aansluit bij hun behoeften behoort tot de mogelijkheden. Nog een stap verder gaat een meer persoonlijke benadering, waarin Méér Muziek in de Klas in gesprek gaat met (nieuwe) ouderambassadeurs, en hen van materiaal op maat voorziet. Op deze ideeën gaan we in het hoofdstuk 'Praktische aanbevelingen' verder in.

informatie willen ontvangen. Zie <https://www.lkca.nl/publicaties/nieuwsbrief/>. Laatst geraadpleegd op 29 april 2021.

Indien de provincie Overijssel besluit om de instrumenten waarin dit project resulteert verder te ontwikkelen voor cultuureducatie in de brede zin, dan is het eveneens van belang om daarbij rekening te houden met de verschillende behoeftes van ouders. De ouders die we voor dit onderzoek spraken, vonden het een goed idee als zoiets als het ouderambassadeurschap voor muziekonderwijs er ook voor de andere creatieve vakken zou zijn. Waar de een zich echter graag cultuurbreed zou willen inzetten (of dat ook al deed), gaven anderen aan dat het beter zou zijn als ouders zich in zouden zetten voor datgene waarvoor zij het meest gepassioneerd zijn.

Voer vervolgonderzoek uit

Hierboven benoemden we al dat bestaand onderzoek naar ouderbetrokkenheid en manieren om deze te vergroten mogelijk interessante inzichten kan bieden voor het ouderambassadeurschap van Méér Muziek in de Klas. Een nadere blik hierop of gesprekken

met experts op dit terrein zouden volgens ons dan ook een nuttige aanvulling op het huidige onderzoek kunnen bieden.

Wanneer de invulling van het ouderambassadeurschap verder is uitgekristalliseerd en voorstellen zijn gedaan voor instrumenten om ouders te ondersteunen bij het stimuleren van muziekonderwijs, lijkt het ons daarnaast goed om opnieuw te (laten) onderzoeken of deze instrumenten daadwerkelijk aansluiten bij de behoeftes die er zijn. Gezien de grote verschillen tussen ouders en de zeer beperkte representativiteit van dit onderzoek, kunnen we op basis van onze bevindingen daar immers vooraf geen zekerheid over geven.

Dat onderzoek vereist op de eerste plaats dan ook een aanzienlijk grotere groep respondenten. Belangrijk lijkt ons daarnaast om in dit vervolgonderzoek ook het perspectief van de leerkracht en de school mee te nemen. Meer inzicht in de wensen van leraren biedt immers mogelijkheden om hierop ook het materiaal van de ouders af te stemmen, zodat idealiter een zo goed mogelijke samenwerking tussen ouder, leerkracht en Méér Muziek in de Klas ontstaat.

4. Praktische aanbevelingen

Geef ouders een duidelijke opmaat

Als een dirigent niets aangeeft, zal het orkest niet beginnen te spelen. Dat geldt ook voor ouderambassadeurs. Volgens de drie geïnterviewde ouders die zich als ouderambassadeur hadden aangemeld, was het na de inschrijving als ouderambassadeur onduidelijk wat van hen verwacht wordt. Eén van hen had zich bijvoorbeeld aangemeld na het zien van een advertentie van Méér Muziek in de Klas, maar miste vervolgens concrete handvatten om het ouderambassadeurschap mee vorm te geven. Welke acties mag een ouderambassadeur namens Méér Muziek in de Klas wel en niet ondernemen, vroeg deze ouder zich af. Mag je je als ouderambassadeur bijvoorbeeld door de lokale krant laten interviewen over Méér Muziek in de Klas?

Ook voor de overige ouders die wij spraken was het onvoldoende duidelijk wat ze kunnen doen om zich in te zetten voor Méér Muziek in de Klas. Sommigen wisten zelfs niet wat Méér Muziek in de Klas precies is. Deze verschillende niveaus van kennis over Méér Muziek in de Klas kunnen het gewenste resultaat van het ouderambassadeurschap – het stimuleren van meer muziekonderwijs op de basisschool – belemmeren.

Deze onduidelijkheid is deels weg te nemen wanneer het ouderambassadeur een duidelijk startmoment kent, waarmee kan worden voorzien in een beter begrip van het ouderambassadeurschap en de verwachtingen daaromtrent. Hoewel de inhoudelijke details hiervan uiteraard afhankelijk zijn van de verdere vormgeving van het ouderambassadeurschap, is het hierbij wederom belangrijk om rekening te houden met de verschillen tussen ouders. Sommige gesproken ouders gaven aan behoefte te hebben aan een (digitale) startbijeenkomst. Dit heeft volgens ons een meerwaarde, omdat deze tevens contact tussen ouders onderling kan initiëren. Ook heeft een aantal ouders aangegeven het fijn te vinden om vanaf het begin een vast contactpersoon bij Méér Muziek in de Klas te hebben, zodat de drempel lager is om verdere vragen te stellen en contact te onderhouden. Andere ouders kunnen juist prima uit de voeten met enkel een informatiepakket. Geef ouders daarom voldoende keuzemogelijkheid in hoe hun startmoment eruit ziet.

Verder zou het nuttig zijn om bij dit startmoment ook stil te staan bij de mogelijke duur van het ouderambassadeurschap, of om daar eventueel al naar te vragen op het moment van inschrijving. Waar sommige ouders zich misschien wel een langere periode willen inzetten voor structureel muziekonderwijs, zijn anderen wellicht

meer geïnteresseerd in een kortstondige of eenmalige actie als ouderambassadeur. Ook dat laatste moet mogelijk zijn, met name voor de ouders die aangeven minder tijd te hebben. Op deze manier is het ouderambassadeurschap ook voor hen aantrekkelijk.

Bied ouders de informatie om de school te inspireren

Verreweg de meeste ouders die wij hebben gesproken zijn bereid om het gesprek aan te gaan met de school van hun kind(eren) – of hebben dat zelfs al gedaan – maar missen op het moment concreet informatiemateriaal om hen daarbij te helpen.⁵ Daarbij is er vooral behoefte aan informatie over wat muziek voor de ontwikkeling van het kind betekent, en aan informatie die de mogelijke drempels van tijd- en geldgebrek uit de weg kan ruimen. Méér Muziek in de Klas zou de ouders van deze informatie kunnen voorzien, bijvoorbeeld door een (digitale) kant-en-klare handreiking voor basisscholen te ontwikkelen. Deze handreiking is nuttig voor scholen, maar kan ook de basis vormen voor een handreiking voor ouderambassadeurs met tips om het gesprek met de school aan te gaan. Daarnaast zou ook een direct aanspreekpunt of coach vanuit Méér Muziek in de Klas

⁵ Dit gold evenwel niet voor alle ouders die we spraken. Eén ouder leek het juist goed als Méér Muziek in de Klas het gesprek met de school zou voeren, waarbij ouders dan juist een ondersteunende rol zouden vervullen. Een andere ouder

sommige van de gesproken ouders kunnen helpen bij het voeren van dit gesprek.

Overigens komt bij de voorbereiding op het gesprek met de school meer kijken dan slechts het aanreiken van inspiratiemateriaal. Sommige ouders benoemden ook meer informatie te willen over hoe dit gesprek het beste gevoerd kan worden. Wie spreek je aan? Hoe overkom je eventuele schroom die je als ouder hebt? Eén van de door ons gesproken ouders merkte bovendien op dat het van belang is om ‘de taal van de school’ te leren spreken, om argumenten voor (meer) muziekonderwijs te hebben waarvoor een directeur gevoelig is. Die kunnen bijvoorbeeld gaan over het effect van muziekonderwijs op de aantrekkelijkheid van de school, of op de leerresultaten van kinderen.

Bied ouders muzikaal materiaal dat ze aan de school kunnen aanbieden

Veel van de ouders die we voor dit onderzoek spraken, benoemden dat ze in gesprek met de school het niet alleen willen hebben over

dacht dat ouders die met de school over muziekonderwijs willen praten, die stap ook zonder hulp van Méér Muziek in de Klas weten te zetten.

meer muziekonderwijs, maar daarbij ook iets willen kunnen aanbieden. Ten eerste leek het enkele ouders mooi als ze de school een gastles, proefleerkracht, training of workshop voor het leerkrachtenteam konden aanbieden. 'Om iemand iets lekker te laten vinden, moet je diegene eerst laten proeven', zo werd gesteld, en dat zou zeker ook voor muziekonderwijs kunnen gelden.

Op de tweede plaats werd veelvuldig gewezen op de hoge werkdruk bij scholen en leerkrachten, waardoor zij niet zitten te wachten op nóg meer werk. Ouders willen de school dan ook lesmateriaal kunnen aanbieden dat zo veel mogelijk 'kant en klaar' is, en hen zoveel mogelijk ontzorgt. Twee ouders benoemden dat het mooi zou zijn als scholen dit lesmateriaal gemakkelijk in hun bestaande programma zouden kunnen inpassen. Dat kan bijvoorbeeld door lesmateriaal rondom thema's of (slot)momenten in de jaarkalender aan te bieden, en door ruim van tevoren bekend te maken wanneer nieuw lesmateriaal beschikbaar komt.

Twee geïnterviewde ouders die zélf muziekles gaven op school, hadden daarnaast een wens voor materiaal dat zij konden gebruiken.

⁶ Een interessante uitwerking van enkele van de hier genoemde wensen in een ander domein vormt de website www.filmeducatie.nl. Deze website biedt veel tips en activiteiten voor filmeducatie in het onderwijs, en hoe dit in het

Eén van hen zocht vooral naar muzikale activiteiten die ook een ouder samen met een klas kan uitvoeren, doordat ze helemaal uitgeschreven zijn en de ouder er gestructureerd in wordt meegenomen. De ander zag mogelijkheden voor een digitale database ter aanvulling op bestaande muziekmethodes, met meer diverse activiteiten.⁶

Faciliteer dat enthousiaste ouders met elkaar in contact kunnen komen

Net zoals een ensemble potentieel luider klinkt dan een solist, zo zouden ouderambassadeurs samen waarschijnlijk tot meer in staat zijn dan alleen. De ouders die we hierover spraken, vonden het dan ook allen een goed idee als Méér Muziek in de Klas zou faciliteren dat ouderambassadeurs met elkaar in contact kunnen komen. Dit zou de mogelijkheid bieden om kennis en tips uit te wisselen, elkaar te enthousiasmeren en nieuwe energie te geven, en om als collectief zichtbaarder en slagvaardiger te zijn.

bestaande curriculum en in de jaarkalender kan worden ingebed. Ook is er een pagina met onderzoek over filmeducatie, en kunnen scholen informatie en relevante partners per regio vinden. Laatst geraadpleegd op 29 april 2021.

Er werden verschillende vormen genoemd waarin dit contact zou kunnen plaatsvinden. De startbijeenkomst waarover we eerder in dit hoofdstuk schreven zou een goede eerste gelegenheid kunnen zijn om andere ouderambassadeurs te ontmoeten. Verdere ontmoeting en uitwisseling zou gestimuleerd kunnen worden door een 'maatjessysteem' waarmee ouders aan elkaar gekoppeld worden, door periodieke overleggen, verdiepende vervolgactiviteiten, of door een terugkoppelingsactiviteit. Tijdens deze laatste activiteit zouden ouders kunnen vertellen hoe ze het gesprek met de school zijn aangegaan en wat dit heeft opgeleverd, om zo weer andere ouders te inspireren. Ook hier is het van belang om de verschillende wensen van ouders in het oog te houden. Waar één van onze gesprekspartners tijdens dit onderzoek het had over 'frequente overleggen', benadrukte de ander dat uitwisseling tussen ouders niet te veel tijd mag kosten.

Uitwisseling tussen ouders zou daarnaast ook via een digitaal platform kunnen plaatsvinden. Op dit moment bestaat er al de Facebookgroep 'Ouders voor Méér Muziek in de Klas', maar deze was bij de meeste van onze gesprekspartners niet bekend.⁷

⁷ Zie <https://www.facebook.com/groups/oudersmeermuziekindeklas/>. Laatst geraadpleegd op 29 april 2021.

Stem communicatie voor ouders duidelijker op ouders af

De communicatie richting ouderambassadeurs verloopt op dit moment voornamelijk via nieuwsbrieven en social media. De meningen van onze gesprekspartners over deze communicatie liepen flink uiteen. De nieuwsbrief werd door enkelen als lang en weinig de aandacht trekkend ervaren, maar één ouder vond de nieuwsbrieven juist heel nuttig, en sloeg ze op om op een later moment terug te kunnen vinden. Posts op social media werden in reacties 'leuk' en 'enthousiasmerend' genoemd, maar ook 'spectaculairachtig' en te weinig educatief.

Deze uiteenlopende reacties maken het enigszins moeilijk om aanbevelingen te doen voor het verbeteren van deze communicatie, maar toch willen we vanuit de gevoerde gesprekken graag twee punten meegeven. Ten eerste ervoeren enkele ouders dat communicatie vooral op leerkrachten gericht lijkt te zijn. Bij één ouder leidde dit tot verwarring: zij wilde zich voor een webinar inschrijven, maar heeft dat uiteindelijk niet gedaan omdat het er bij

het inschrijven op leek dat het evenement alleen voor leerkrachten was. We vermoeden dat deze indruk deels ontstaat doordat de nieuwsbrieven voor ouderambassadeurs geregeld informatie bevatten die relevant is voor leerkrachten, zoals aankondigingen van workshops en energizers. Het is de bedoeling dat ouders deze informatie kunnen doorsturen, maar de oproep daartoe staat soms pas in de laatste zin van het betreffende nieuwsbriefitem. Door dit prominenter in de titel of eerste zin van een item te plaatsen, kunnen ouders sneller zien waarom deze informatie ook voor hen relevant is.

Ten tweede benoemde een ouder dat de communicatie van Méér Muziek in de Klas vooral op hoogopgeleide ouders gericht lijkt te zijn. Hoewel wij dat niet kunnen beoordelen, vinden we de vraag of de communicatie richting ouders ook toegankelijk genoeg is voor lager opgeleide ouders wel een waardevolle om te stellen. In het bewerkstelligen van muziekonderwijs voor élk kind in Nederland, vormt élke ouder die Méér Muziek in de Klas weet aan te spreken immers een belangrijke stem.

5. Finale, literatuur en colofon

We schreven het eerder: ‘muziek’, ‘enthousiasme’ en zeker ‘enthousiasme voor muziekonderwijs’ werken aanstekelijk, en dat hebben we eveneens ondervonden tijdens het uitvoeren van dit onderzoek. We hebben erg genoten van de prettige, informatieve en inspirerende gesprekken met negen zeer betrokken ouders, en willen hen graag van harte danken voor hun tijd en inzichten. We hopen dat Méér Muziek in de Klas met de hier verzamelde inzichten hen en vele andere ouders kan helpen muziekonderwijs op de scholen van hun kinderen aan te jagen, en dat de provincie Overijssel de ontwikkelde instrumenten ook voor de andere creatieve vakken in kan zetten. Daartoe besluiten we met een overzicht van onze aanbevelingen:

Strategische aanbevelingen

- Concretiseer de doelstellingen van het ouderambassadeurschap;
- Houd rekening met de verschillen tussen ouders;
- Voer vervolgonderzoek uit;

Praktische aanbevelingen

- Geef ouders een duidelijke opmaat;
- Bied ouders de informatie om de school te inspireren;
- Bied ouders muzikaal materiaal dat ze aan de school kunnen aanbieden;
- Faciliteer dat enthousiaste ouders met elkaar in contact kunnen komen;
- Stem communicatie voor ouders duidelijker op ouders af.

Literatuur

Broek, A. van den (2020) Wat hebben mensen met cultuur? Culturele betrokkenheid in de jaren tien. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Epstein, J.L. (2001) *School, Family and Community Partnerships. Preparing Educators and Improving Schools*. Boulder: Westview Press.

Menheere, A. en E. Hooge (2010) Ouderbetrokkenheid in het onderwijs: een literatuurstudie naar de betekenis van ouderbetrokkenheid voor de schoolse ontwikkeling van kinderen. Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam.

Schrijen, B., R. Slob & M. van Haeren (2020) Een verhaal met volume. Amsterdam: Boekmanstichting.

Colofon

Tekst en onderzoek: Bjorn Schrijen
Sabine Zwart

Uitgavedatum: 20 mei 2021

Een uitgave van: Boekmanstichting

In opdracht van: Méér Muziek in de Klas

Fotografie: Set Vexy (voorkant)
Bart Heemskerk (achterkant)

Met veel dank aan Maartje Goedhart en Janna Michael voor het kritisch meelezen van deze tekst.

Over de Boekmanstichting (www.boekman.nl)

De Boekmanstichting is het onafhankelijke kenniscentrum voor kunst, cultuur en beleid in Nederland. Zij verzamelt, analyseert en verspreidt data en informatie over de cultuursector en stimuleert en faciliteert het gefundeerde cultuurdebat.

Meer Muziek in De Klas. LoKaal.

Meer Muziek in De Klas. LoKaal.

Meer Muziek in De Klas. LoKaal.

Meer Muziek in De Klas. LoKaal.

Meer Muziek in De Klas. LoKaal.

Meer Muziek in De Klas. LoKaal.

Meer Muziek in De Klas. LoKaal.

Meer Muziek in De Klas. LoKaal.

Meer Muziek in De Klas. LoKaal.

Meer Muziek in De Klas. LoKaal.

Meer Muziek in De Klas. LoKaal.

Meer Muziek in De Klas. LoKaal.

Meer Muziek in De Klas. LoKaal.

Meer Muziek in De Klas. LoKaal.

Meer Muziek in De Klas. LoKaal.

Meer Muziek in De Klas. LoKaal.

EVANS

Meer Muziek in De Klas. LoKaal.

MEDELI 4300

Roland